

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

GUIDE FÖR ÖKAD CIRKULÄR TEXTILHANTERING I KOMMUNEN

SVERIGE STÄLLER OM

Klädindustrin är världens näst mest förorenande¹. Stora mängder vatten, kemikalier och energi i produktionen påverkar miljö och hälsa. Av Sveriges totala konsumtionsbaserade klimatpåverkan står textilier för det femte största området². Konsumtionen av nyproducerade kläder ökar kraftigt samtidigt som det slängs hela kläder och textilier.

Dagens resursuttag för textil är inte hållbar. Lagförslag som påverkar kommunen är på gång redan i år – läs mer på sidan 4.

Och det finns hopp! Fler och fler har börjat inse att vi behöver konsumera mer medvetet och förlänga livslängden på textilier. Genom att köpa/sälja second hand, lappa och laga, sy om, byta, låna, hyra, kombinera befintliga kläder på nya sätt, ta hand om kläder så att de håller längre och ge bort kläder. När textilierna är trasiga och utslitna bör de lämnas till materialåtervinning.

För att lyckas behöver näringsliv, konsumenter och det offentliga samarbeta. Kommunen spelar en avgörande roll; genom ansvaret för avfall och återvinning kan den skapa plattformar för samverkan med olika aktörer och näringslivet kan utveckla hållbara affärsmodeller. Allt för att stimulera oss konsumenter att ställa om.

Emmaus Stockholm har arbetat med insamling av textilier i Sverige sedan 60-talet. Vi vet att rätt hantarat kan textilavfall vara en värdefull resurs i en cirkulär ekonomi. Med den här guiden som är finansierad av innovationsmyndigheten Vinnova, vill Emmaus Stockholm, miljö- och returbolaget SÖRAB och forskare på Handelshögskolan i Stockholm inspirera fler kommuner att bidra till cirkulär och mer hållbar konsumtion av textil.

1. Källa: FN:s handelsorgan Unctad 2019

2. Källa: Naturvårdsverket

En process för att öka den cirkulära textilhanteringen i kommunen:

Läs mer om varje steg på sidorna 5–11.

FRAMTIDSSPANING

Politiker på olika nivåer ser också att textilier kraftigt påverkar hållbarhet. Det talar entydigt för att ökade krav på mer cirkulär hantering av kläder och textil kommer att införas. Det tar lång tid att ställa om – många människor behöver ändra beteende – men processen är igång. Fram till år 2025 anpassas svensk rätt till nya regler i ett EU-lagstiftningspaket om avfall. Här ingår bl a förslag att förbjuda förbränning av avfall som samlats in för återvinning. Senast 2023 ska alla EU-länder samla in textilavfall separat.

I **december** 2019 meddelade regeringen att en utredning ska föreslå hur ett producentansvar för textilier kan utformas, det vill säga hur

textilproducenterna ska ta ansvar för det textilavfall som uppstår. Ett producentansvar som säkerställer separat insamling av textilier för både återanvändning och textilavfall för återvinning.

Utredningen är en del av genomförandet av januariavtalet, en sakpolitisk överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna. Utredningen ska redovisa sitt betänkande senast den 10 december 2020.

Hur förberedd är din kommun på denna framtid? Hur tar ni redan idag vara på de stora klimatomkostnader och ekonomiska vinster som ligger i en mer hållbar och cirkulär textihantering?

1 SÄTT MÅL

1. INGA MÅL → 2. MJUKA MÅL → 3. MÄTBARA MODIGA MÅL

Hur kan kommunen sätta modiga och ansvarsfulla mål som inspirerar till en mer cirkulär hantering av textil och gör att era hållbarhetsmål påverkas positivt?

Ett exempel från Naturvårdsverket: Om vi fördubblar den aktiva livslängden för ett plagg minskar klimatpåverkan med 49 procent.

Eftersom kommuner har mål för avfallshantering så har ni redan mål som påverkas av hur textilier sorteras och samlas in. Men är de formulerade för textil specifikt?

Första steget kan vara att sätta ett mål som omfattar textil. Mjuka mål är en bra start. Ännu bättre är att sätta mål som är så konkreta att de går att mäta för att se att utvecklingen går åt rätt håll, exempelvis:

- Vi ska öka återanvändningen av textil i kommunen med 20 procent på två år.
- Vi ska halvera mängden textil som går till förbränning på ett år.
- Vi ska få 10 procent fler medborgare att återvinna textil på ett år.

Våra beräkningar visar att en kommun med 50 000 invånare varje år skulle kunna spara i snitt runt 150 000 kr om ingen textil gick till förbränning. Vilket besparingsmål kan er kommun sätta?

FOTO: ALLISPOSSIBLE.ORG.UK CCBY2.0

2 PLANERA

Hur ska målen bli verklighet? I planeringen för ökad cirkulär textilhantering är det viktigt att kartlägga kommunens nuläge, möjligheter och utvecklingsbehov. Ta fram en plan som anger hur, när, var och med vem som hanteringen ska ske. I planen kan exempelvis följande finnas med:

- Vilka platser för insamling finns t ex återvinningscentraler och -stationer, bibliotek och skolor?
- Är platserna tillräckligt nära invånarna?
- Vilka metoder för insamling kan användas t ex insamlings-event på torg eller andra tillfälliga platser, genom befintliga second hand-butiker eller via bostads- och hyresrättsföreningar?
- Går det att inkludera textilinsamling i kommunens avfallsplan t ex i planerade satsningar?
- Vem ska vara ansvarig? Det är viktigt att se på textil från olika perspektiv som miljöpåverkan, näringslivsutveckling och avfallskostnader. Det gör att olika avdelningar inom kommunen kan komma i fråga men allra bäst är kanske en samordningsgrupp.
- Finns tillräckligt med kompetens eller behövs utbildning?
- Ska kommunen agera själva eller i samarbete? Har kommunen redan idag samarbetspartners och hur väl fungerar det med dem? Vilka andra aktörer finns?

3 SAMARBETA

1. INFORMELLT SAMARBETE

2. AVTAL

3. AVTAL GENOM OFFENTLIG UPPHANDLING

Olika affärsmodeller och sätt att öka cirkulär textilhantering passar olika kommuner. Ofta finns ideella organisationer som samlar in begagnad textil på återvinningscentraler och -stationer. Det finns även företag som tar emot textil i sina butiker.

Att ha ett samarbetsavtal är alltid en god idé; allra bäst är offentlig upphandling. Det bidrar till kontroll, kvalitet och att bästa möjliga lösning väljs. De minimikrav som kommunen bör ställa på en seriös aktör och som kan finnas med i avtal är:

- Tar emot både hel och trasig textil (återanvändning/återvinning).
- Transparens och spårbarhet i textilflödet; så låg andel till förbränning och så hög andel till återanvändning som möjligt. →

- Regelbunden rapportering om:
 - vikt på insamlad textil,
 - andel som sorterats för försäljning/återanvändning i Sverige respektive sålts utomlands, som sorterats för materialåtervinning och som gått till energiutvinning och deponering,
 - platser där hämtning skett och vem som varit ansvarig,
 - vad överskott från försäljning har använts till.
- Stöd i att ta fram text till kommunens hemsida som motiverar och ger kunskap till invånarna.
- Arbetar enligt Avfallstrappan.
- Kvalitetskrav som att insamlingskärl töms i tid, städning görs, journalnummer för felanmälan finns och att rapporterade fel ska åtgärdas inom viss tid.

Andra krav att ställa på en samarbetspartner beroende på vad kommunen vill främja kan vara:

- 90-konto – en kvalitetsstämpel på insamlingar för allmännyttiga ändamål.
- Lokal hantering och urval till second hand.
- Har verksamhet som hjälper kommunen att nå mål och utvecklas.
- Hållbara transporter.
- Utbildning som främjar cirkulär hantering och hållbarhet.

4 INFORMERA OCH AKTIVERA

1. INGEN SAMLAD INFO

2. ALL INFO SAMLAD PÅ KOMMUNENS HEMSIDA

3. AKTIVITETER GÖRS

Tre av fyra konsumenter i Sverige vill agera mer hållbart. Många är beredda att ta bättre hand om sina kläder, lämna till återanvändning och källsortera dem. Det visar 2018 års undersökning från Naturvårdsverket med över 3000 konsumenter.

Härifrån vet vi också att kunskap, attityd och beteende är relativt lika hos personer oavsett ålder, kön, bostadsort, inkomst, utbildning, intressen och hushållsstorlek. Konsumenter vill inte leta information, helst ska den dyka upp där de är, som i sociala medier. Det ska vara lätt att göra rätt. →

Hjälp kommunens invånare genom att samla all information på kommunens hemsida och t ex Facebook om insamlingsplatser för textilier och vad som går att lämna där. Tydliggör om man även kan lämna trasiga och smutsiga plagg, många tror inte det. Beskriv om även skor, väskor och accessoarer ingår.

En del kommuner driver även projekt för att stimulera konsumenter t ex:

- Luleå kommun: Utklädningskläder av gamla textilier
- Mönsterås kommun: Klädbytar- och informationsdag
- Nacka kommun: Nätverksträffar med aktörer inom återanvändning

Flera kommuner vittnar om att sådana projekt varit lyckade dvs uppnått sitt syfte och fått positiv respons från allmänheten. Sannolikt för att många människor har mycket textilier som de vill göra sig av med men inte vet var och hur.

5 UTVÄRDERA

Vi människor motiveras av att se en positiv utveckling. Konsumenter efterfrågar information om hur textilier påverkar miljön, klimatet och hälsan. Genom att ta in statistik från textihanteringen i kommunen, utvärdera och koppla till de satta målen går det att inspirera till förändrade beteenden.

- Har vi lyckats öka återanvändningen av kläder?
- Har vi lyckats minska andelen textilier i hushållssoporna dvs som går till förbränning?
- Hur mycket har vi lyckats sänka klimatavtrycket i vår kommun med hjälp av en mer cirkulär textihantering?

Positiva resultat inspirerar och motiverar till nya och ännu ambitiösare mål för nästa år.

Textilproduktion står för en stor andel av klimatpåverkan samtidigt som vi i Sverige konsumerar mycket kläder och köper mindre second hand än andra länder. Ny lagstiftning för textihantering som påverkar kommunen är på väg.

Emmaus Stockholm har arbetat med insamling av textilier i Sverige sedan 60-talet. Vi vet att rätt hanterat kan textilavfall vara en värdefull resurs i en cirkulär ekonomi.

Med den här guiden som är finansierad av innovationsmyndigheten Vinnova, vill Emmaus Stockholm, miljö- och returbolaget SÖRAB och Handelshögskolan i Stockholms forskningsinstitut, SIR, inspirera Sveriges kommuner att bidra till en mer cirkulär och hållbar konsumtion av textil.

Vill du veta mer?

Kontakta Emmaus Stockholm på telefon 08-744 22 22 eller via e-post info@emmausstockholm.se.
Läs mer på www.emmausstockholm.se.

EMMAUS
STOCKHOLM

SÖRAB

SSE INSTITUTE FOR RESEARCH